

הרה"ג ר' שלמה פאליאטשיק זצ"ל

תערובת חמץ

רmb"ם בפ"א מהל' חמץ ומזה הל' ו, אין חייבין כרת אלא על אכילת עצמו של חמץ, אבל עירוב חמץ כגון כותח הבבלי ושכר המדי וכו', אם אכלן בפסח לוקה ואין בה כרת, שנאמר כל מחתצת לא תאכלו, במה דברים אמרים בשאכל כזית חמץ בתוץ התערובת בכדי אכילת שלש ביצים הוא שלוקה מן התורה. אבל אם אין התערובת כזית בכדי אכילת שלש ביצים אע"פ שאסור לו לאכול איינו לוקה אלא מכת מרדות. והראב"ד משיג עלייו, א"א הרב פסק באלו כרבנן משומש דאין כזית בכדי אכילת פרס.

והנה נושא כיון של הרmb"ם, המ"מ והכ"מ, נבוכו מאי בפירוש הרmb"ם. הרב המגיד פירש דהרmb"ם פסק כרבנן, וראיתו הוא מהא דאיתא שם בדף מ"ג ע"א וחכמים אמרים על עירובו ללא כלום, היינו דמלך לא לקי אבל איסורה אייכא. וכי אמרינן ולא לקי הינ"מ הייכא דליך כזית בכדי אכילת פרס וכגון כותח הבבלי, אבל הייכא דaicא כזית בכדי אכילת פרס אפילו לרבען חייב, וכן הוא ברב אלפס. וכן משמע מפשוטה הגمرا בפסחים דף מ"ג ע"א דהקשה אי כזית בכדי אכילת פרס דאוריה אמראי פלייגי רבנן עליה דר' אליעזר בכותח הבבלי, וממשני הנח לכותח הבבלי דלית בהי כזית בכדי אכילת פרס וכו', אלמא דביש כזית חמץ בכדי אכילת פרס אפילו לרבען חייב, ור"א סובר דחייב אף באין כזית חמץ בכדי אכילת פרס, וכן שמשמעות הגمرا שם משומש דהיתר מצטוף לאיסוד. והרmb"ם דפסק דחייב רק ביש כזית חמץ בכדי אכילת פרס אבל אין בו כזית חמץ איינו חייב אלמא דפסק כרבנן. ולפי פירושו סיבת כוונת השגת הראב"ד לזה שמהגمرا משמע שבכוחה אין בו כזית בכדי אכילת פרס. והרב המגיד השיב על זה בפשנות, שבסתמא לייכא כזית בכדי אכילת פרס, אבל נוכל לציר שיהיה, והרmb"ם מבאר הדין באופן שהוא אכל כזית בכדי אכילת פרס. אך קשה דלמה לו להרmb"ם הריבוי דכל מחתצת, הא לא גרע מכל איסורים שבתורה שחיבר אם יש מן האיסור כזית בכדי אכילת פרס, וכמכוادر ברmb"ם פרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות. ועוד, הא רבנן לא דרש כל. ועוד יותר קשה, מדוע כתוב הרmb"ם דפטור מכרת, כיון דחייב כאן כמו בכל האיסורים ולא מריבוי מיוחד הו"ל לחיבר ג"כ כרת, ועיין במגיד משנה ובכسف משנה שהקשנו זה.

והכسف משנה הביא פירוש אחר שלפי פירושו הרmb"ם מפרש שבאין בו כזית חמץ בכדי אכילת פרס יכול עלא סברי דפטור, ומחלוקת דר' אליעזר ורבנן היא

ביש בו כוית בכדי א"פ, שר' אליעזר מרבי מכל, ורבנן לא דרשי כל ופטרי, והרמב"ם פוסק קר' אליעזר, ונicha דהביא הדרשה דכל. אבל יקשה שהגמרא אומרת בפירוש להיפך, הנה לכווחה הבבלי דלית ביה כוית בכדי אכילת פרס, ומושמע בהדייא דאי הוה ביה. כדרך אכילתו כוית בכדי-א"פ הו מחייבי רבנן. ועוד, הא הגמרא אומרת שם דלר' אליעזר בחמצז בפסח הייתר מצטרף לאיסור, וזה נאמר שרק אם אכל כוית מן האיסור הוא דחייב, א"כ הא לא יהיה היתר מצטרף לאיסור. ועוד כיוון דבכל איסורין הוא חייב בתערובת אם אכל כוית מן האיסור בכדי אכילת פרס, א"כ אין יעלה על הדעת שחכמים פוטרים בחמצז, הא לא צריך זה קרא מיוחד. ועיי"ש בכ"מ שלפי הפירוש הזה יהיה כוונת הראב"ר בהשגתו, הרב פסק כרבען משות ראין בהן כוית בכדי אכילת פרס, פירוש שמחולקת ר' אליעזר ורבנן הוא באין כוית בכדי א"פ, לא בפירוש הרמב"ם שמחולקות היא ביש בו. והנה הכל"מ נדחק שם הרבה לתרעץ דברי הדמב"ם, עיין שם.

והנה יש דקדוק בלשון הגמרא שם. דמקשה ואי ס"ד כוית בכדי אכילת פרס דאוריתא אמרاي פלייגי רבנן עליה דר' אליעזר בכווחה הבבלי, מה קשה לו מכוחה הבבלי יותר מכל תערובת חמץ כמו שכר המדי וחומץ האדומי. והיה לו להקשות, מה טעה דפטרי רבנן בתערובת חמץ ולתרעツ בשאן בו כוית בכדי אכילת פרס.

והנה הרמב"ם בפ' ט"ז מהל' מאכלות אסורות מפרש הדיין חיוב בטעם כעיקר, שהוא רק אם אכל כוית האיסור בכדי אכילת פרס, והדיין דעתם כעיקר הוא רק זה שלא יבטל ברובו, אבל כל הראשונים פירשו שהדיין טעם כעיקר מהפך את ההיתר לאיסור, רק יש שפירשו שהתערובת צריך להיות כוית- בשלש ביצים ואז הוא נקרא טumo וממשו שחיב עלייו מדורייתא, ואז חייב אפילו אם לא אכל כל הכוית איסור. וזאת היא שיטת רבינו אליהו בתוס' עבוזה זורה דף ס"ג. והובא בתוס' חולין דף צ"ט. ויש שיטות אחרים שסבירים دائ' טעם כעיקר דורייתא אז אפילו אם התערובת לא הייתה בכוית בשלש ביצים ג"כ חייב.

ולדעתי כל הראשונים קשה הכא בפסחים דמסקין דעתם כעיקר דורייתא, א"כ אפילו לא אכל כוית בכדי א"פ כגון דמשטר שטיר, אבל כיון דהתערובת היה כוית בכדי אכילת פרס א"כ יהיה חייב משות טעם כעיקר, דהיינו גם ההיתר נהפך להיות איסור.

וקושיא זו כבר הקשה הבעל המאור, וזה לשונו הכא בפסחים, ואי אמרת והא ד' מיini מדינה במתני' יכולה לטעמא עבידי, ובגמרא פרכינן א"ה חמץ בפסח נמי נחשביה שהיתר מצטרף לאיסור קר"א, אלמא היתר מצטרף לאיסור טעם נמי אית ביה, יש להסביר ולהפריש בין טעם לטעם, שכל העירובין (של חמץ בפסח)

השנויין במשנהינו אע"פ שהן עשוין לטעם טעמן משנהה ע"י העירוב לטעם אחר, שאין טעם האיסור שהוא הדגן נראה בעירוב אלא שהוא מסיע לחות לו טעם חדש, וטעם זה שהוא חדש בעירובו גורם לו להחביר בפסח ולבור עליו באזהרה, מסברת בעל המאור למדים אלו שכאן לא שין' הדין דעתם כעicker, מפני שעירוב הטעמיים נולד טעם חדש וזה אינו מובן, כי הלא בכל מקום שאנו אומרים טעם בעicker יש עירוב טעמיים ונ"כ טעם חדש.

בגמרא דף מ"ג ע"א, מאן חנא חמץ גמור ע"י תערובת וחמצ נוקשה בעיניה בלבד, אמר רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא דאמר נוקשה בלבד וכל שכן חמץ גמור על ידי תערובת, ורב נחמן אמר, רבי אליעזר היא דאמר חמץ גמור על ידי תערובת בלבד וכל שכן נוקשה בעיניה. והנה אין מובן כלל, מה שינכות הן להזדי. דהא הן שני דיןין ושני עניין נפרדין. דבנוקשה החקירה היא אם זה מקרי חמץ או לא, ובחמצ בתערובת החקירה היא אם הוא בטל ברוב ואם היחד מצטרף לאיסור. ומה שין' כל שכן מחו' לחבריה.

ונראה להסביר בדברי בעל המאור. שיש חילוק בין איסור חמץ לכל איסורין שבתודה. שככל איסורין, למשל איסור חלב, האיסור של ממש של חלב אינו קשור בשום טעם, שככל טעם שהיה בחלב אסור, והחורה לא נתנה שום גדר לאופני הטעם בחלב רק אם נפל החלב להיתר הדין שהוא צריך להיות בטל ברוב, אבל כיון שניכר טעם האיסור, אפילו אם לא יהיה לו טעם הראשון של חלב שלא הוא משנהה ע"י העירוב, לא איכפת לנו כיון שטעם החלב מסיע לטעם החדש הזה, א"כ ניכר בו טעם החלב וטעם כעיקר דורייתא, ולפיכך אינו בטל ואמרין שהיתר נהפך להיות איסור. ואי דעתם החלב הזה משונה, הא איסור החלב אינו קשור בטעם רק הטעם עושה שהיה ניכר בתערובת. מה שאין כן איסור החמצ שהוא קשור בטעם החימוץ, והוא ינטל מן החמצ חמיצותו, אז אין זה חמץ ואין אסור. א"כ בתערובת, כיון דמן התערובת נולד טעם חדש, א"כ חמיצותו בעת יותר קלושה ובלא הכתוב מכל מחמצת, להיות מוחר, דהא הכא האיסור קשור בהטעם, להכי מרבה לנו הכתוב מכל מחמצת, שאפילו חמיצות קלושה כזו ג"כ מקרי חמץ. וא"כ יש לנו אופני חמץ כגון קלושה ונוקשה, דהחקירה היא אם חמיצות קלושה כמו שואר נקרא חמץ, ותערובת חמץ, שלפי ביאורינו, הוイ ג"כ הטעם מפני שנחערבו הטעמיים ונתקלשה טעם החמצ, א"כ הוינו עניין אחד. ובזה מחלוקת רב יהודה ורב נחמן על מה מסתכר לחיבתו יותר.

ולפי זה שפיר מפרש הרמב"ם המחלוקת דר' אליעזר ורבנן ביש בו כוית ב כדי אכילה פרס, כמו שפרש הכסף משנה. ולא דמי הכא לכל איסורין שבחרה דהא בכל איסורין האיסור אינו קשור בהטעם, לפיכך אם רק ניכר האיסור במה שמסיע להולד טעם חדש אינו בטל ברוב, ואם אכל מן האיסור כוית ב כדי אכילת פרס

חייב, אבל בחמץ בפסח כיוון שהאיסור תלוי בטעם החימוץ, וביוון שמן הערובות גולד טעם חדש, א"כ נקלש חמימותו ופטור לרבען. ור' אליעזר דרש מכל לרבות ערובה, שאפילו בחימוץ קלוש כזה ג"כ בלבד. ולידיה הלא זה הוא כמו כל איסורין שבתורה, ולפי שיטת הרמב"ם צריך שיאכל כזית בצד אכילה פרס. אבל איסור כרת אין בו, דהא הדין הזה שמעין רק מריבוי דכל מהמצת, והרביבוי הוא רק לאזהרה ולא לכרת, כמו שאומר שם הגمرا, והרמב"ם פסקvr' אליעזר. רק שישאר הקושיא, הא הגمرا אומרת הנה לכוחה הבלתי דלית בה כזית בצד אכילה פרס — אלמא דפליגי באיכא כזית בצד א"פ, ואפילו וכי מחייב ר' אליעזר ובאייכא כזית גם רבנן מחייבי.

והנה הרמב"ם בפ"ד מהל' חמץ הל' ח' פסק, ערובה חמץ עוביין עליה משום בל יראה ובכל ימزا וכו', אבל דבר שיש בו ערובה חמץ ואין ראוי לאכילה הרי זה מותר לקיימו בפסח. ובhal' ט', כיצד עירבת העבדני שנתן לחובן קמח ועורות, אפילו נחנו שעה אחת קודם הביעור מותר לקיימתו להרי נפסד והבאיש, תוך קmach קודם שלשה ימים לשעת הביעור מותר לקיימתו להרי נפסד והבאיש, שנתן שלשה ימים חייב לבוער. וhalb' י', וכן הקילור והרטיה ואספלנית, והתריא"ק שנתן לחובן חמץ מותר לקיימן בפסח שהרי נפסדה צורת חמץ. וכחוב עליו הראב"ד, וזה שיבוש דמאייר קבל ומטעם אחר ולא מטעמו. וכחוב על זה המגיד משנה, ואין בדברים אלו טעם. ובאמת אין מוכן כלל לשון ההשגה. וגם הדין של הרמב"ם הוא מוספתא ערוכה הביאה המ"מ ועוד, הקילור והאספלנית והרטיה שננתן לחובן קmach אין צורך לבוער. ולהלן בהלכה י"א כתוב הרמב"ם, הפת עצמה שעיפשה ונפסלה מלאכול הכלב ומלוגמא שנטרחה אין צורך לבוער, והשיג עליו הראב"ד, בירושלמי מפרש בשנטרחה ולבסוף נתחמזה.

והנה על הלשון מלוגמא שנטרחה פירוש הרב המגיד, לפי גירסת הלחם משנה, זהינו שנפסלה רק מאכילת אדים, ולא דמי לפת צורך נפסל מאכילת כלב. דהטעם גבי פת הוא כדאמרין בגمرا מפני שרatoi לחם עיסות אחרות, אבל מלוגמא שהוא ערובה חמץ הא הרמב"ם כתוב בhalb' ח'adam רק נפסל מאכילת אדים מותר לקיימו. ואף שאח"כ כתוב המגיד משנה, או' אפשר דלוגמא שנטרחה אינה ראוייה אף לכלב וכן עיקר, אין מוכן כלל, דהא כבר כלל הרמב"ם דכל ערובה חמץ שאין ראוי לאכילת אדם מותר לקיימו, ולמה צורך כאן שתהיה אינה ראוייה אף לכלב. ועל השגת הראב"ד תירץ המגיד משנה, דהירושלמי מיידי בנתחמה בפסח הינו דנאסרה לפני שנטרחה. א"כ כיוון שכבר נאסר לא היה ניתר בנטרחה, לפיכך אמר בשנטרחה זאח"כ נתחמזה. אבל אם נטרחה קודם הפסח דכי אתה פטח לא חל עליה איסור חמץ, דהא הוא סרוותה, אז אפילו נתחמזה זאח"כ נטרחה מותר לקיימו, ובזה מיידי התוספה.

ונראה לפרש מחלוקת הרמב"ם והראב"ד. דהנה לכאורה קשה, הלא בעניין טומאה בפ"א מהל' אבות הטומאה הל' י"ג פסק הרמב"ם דדוקא נבלה שאינה ראוייה לכלב אינה קרויה נבלה, אבל אינה ראוייה לגר קרויה נבלה. וגם לעניין אכילה בפ' י"ד מהל' מאכלות אסורות הל' י' וו"א פסק דדוקא בכל האוכליין הוא פטור אף אם נפסל רק מאכילת אדם, משום שצריך שיأكل אותן דרך הנאה, אבל בבשר בחלב וכלאי הכרם דשלא בדרך הנאותו ג"כ אסור משום שלא כתיב בהם אכילה, אפילו אינה ראוייה לאכילת אדם ג"כ אסור. וא"כ הכא, לעניין בל יראה וביעור, פשוט דג"כ צריך שאינה ראוייה לכלב, ולמה פסק כאןadam רק אינו ראוי לאכילה כבר מותר לקיימו בפסח. אך נראה דב חמץ יש שני אופנים, אחד — שהחימוץ הוא קלוש אף שהוא ראוי לאכילה כמו שיורד דר' מאיר שהכסיפו פניו, יעוזין בגמרה. ואחד, כמו שמצויר המשנה ריש אלו עוביין, תכשיטי נשים, ופירש"י חמץ נוקשה רע. ומשמע שהוא נפסל מאכילת אדם, ורק משום שהוא רע נקרא אינו ראוי לאכילת אדם. וכן כתבו התוס' גבי טיפולן של בנות שעירדים, דמאי טפי. ולכאורה יפלא מה עניין ראוי לאכילה לדין חמץ נוקשה רע, הא החימוץ שבו לא נקלש ובודאי שהוא ג"כ תנאי לחמץ צריך שיש לה חימוץ וגם חזוי לאכילה, כמו שהחימוץ קלושה שם לא יהיה חימוץ כלל לא הוא חמץ, כמו כן אם לא חזוי לאכילה כלל ג"כ לא הוא חמץ. וזה שאמր הרמב"ם בהל' י' „שהרי נפסלה צורת חמץ“. וכך גם כן בהל' י"א גבי נירות שדבקו אותו בחמץ „שאין צורת חמץ עומדת“, הוא על כוונה זאת, שעצמיות חמץ נתהווה משלני התנאים, מתנאי החימוץ ומתנאי שיש לה חזוי לאכילה. וכיון שנפסלה מאכילת אדם א"כ יחסר „צורת חמץ“, פירוש העצמיות של חמץ, היינו מה שמהווה אותה להקרא בשם חמץ (מי שבקי בלשונות הרמב"ם יודע שהרמב"ם משתמש בהמלה „צורה“ על הכוונה זו את שפירשנותו, וביתר בספר המדע, והבן). ולפי זה ניחא. אכן זה עניין לנבלה שהיא קרויה נבלה אם היא נפסלה רק מאכילת אדם, דהכא גבי חמץ שאין שחרר הצורה, היינו העצמיות, כמ"ש.

והנה בעצם הסברא גם הראב"ד מודה שבלא חזוי לאכילה אין זה צורת חמץ, אלא שהוא סובר שהוא רק אם לא נתהווה כלל חמץ, אבל אם פעם אחת נתהווה חמץ אז לוא יצויר שאח"כ יאבד חימוצו ג"כ יהיה אסור. שדין חמץ הוא אם נתהווה פעם אחת נשאר ע"ז דין חמץ, כמו כן אם יאבד את ה„חזוי לאכילה“ שלו ג"כ ישאר חמץ, כיון שבשבעה שנעשה חמץ היה חזוי לאכילה. ולכן סובר דוקא בשנסרחה ולבסוף נתהווה ולא היה מעולם חמץ, אבל אם נתהווה ולבסוף נסירה, כיון דפעם אחת היה חמץ גמור, אפילו אם אח"כ אינה ראוייה לאכילה, ג"כ נקרא חמץ וצריך לבער. ורק אם נפסלה מאכילת כלב, אז היא כמו בכל התורה, דnable שאינה ראוייה לכלב אינה קרויה נבלה. וזה ההסבר גם בהשגתו הראשונה של הראב"ד.

דנה הרמב"ם פסק „הקלור והרטיה וכו' שנתן לחוכן חמץ מותר שהרי נפסד צורה חמץ“, ובתוספתא כתוב הקלור וכו' שנתן לחוכן קמח, ולא חמץ. והנה כבר ביארנו לשיטת הרמב"ם דחמצ בתערובת הוא חמץ קלוש אך התורה רבטה מכל חמצת. זה רק כדי שלא יחסר התנאי השני של „צורת חמץ“, כלומר ה,,חו"י לאכילה“. אבל בחערובת שאיןו חוות לאכילה כבר נפסד „צורת חמץ“ ומותר לקיים. אבל הראב"ד השיג, בתוספתא כתוב קmach א"כ. נעשה הטעם חימוץ בחערובת, וכיון שהחערובת אינו חוות לאכילה לא הווי חמץ. אבל הדין שכח הרמב"ם הוא בנתן לחוכן „חמצ“ א"כ כבר היה שעה אחת חמץ, וא"כ מה בכך שעכשיו אינו חוות לאכילה, הא לפי שיטתו כיון שנעשה פעמי אחד חמץ שוב יהיה אסור אפילו אם החימוץ יופקע ממנו. וזה מה שהרבב"ד אומר, „מאחר קבל“, היינו חמץ שיש עכשו בחערובת הוא לא טעם עצמי, כיון שלא בא על ידי החערובת, ומטעם אחר קבל ולא מטעמו, היינו שהאיסור חמץ הוא לא משומטם החידש של החערובת, רק משומטם של חמץ גםור שהיה עליו קודם שנחערב.

ולפיכך השיג הראב"ד גם בפרק א'. שהרמב"ם מפרש המחלוקת דר' אליעזר ורבנן ביש בו כזית ב כדי אכילת פרס ואפי"ה לר' אליעזר צרייך הריבוי דכל, ולרבנן פטור משום דבחערובת הווי הטעם חמץ קלוש שנעשה טעם חדש, כמו שהסביר בעל המאור, וכמו שביארנו. ולפי שיטת הראב"ד לא יתכן זאת. דהא בכוחה הבבלי כמו שמספרש רש"י הוא שימוש פט לתוך הכותח, וכיון שכבר היה חמץ אפילו אם יאבד טעם חמץ ג"כ אסור, וא"כ הווי כמו כל איסורין שבתורה וחייב אף לרбанן אפילו בלי הריבוי דכל, אלא ודאי דמחולקים בכך בזיה ב כדי אכילת פרס.

והנה בפ"א הל' ב' כתוב הרמב"ם, ואיסור חמץ ואיסור השאור שבו מחמיצין אחד הוא. וכחוב עליו הראב"ד דוקא לשיעוריהן, אבל לעניין בעיר, ולענין אכילה יש הפרש בינהן, שהחמצ אם נפסל מאכילת כלב אין זוקן לבער, והשאור אע"פ שנפסל מאכילת כלב חייב לבער וכו'. ומה שנשנו בתוספתא הפט שעיפשה חייב לבער מפני שהוא ראוי לשחקו, בפט של שאור קאמר ובנפסל מאכילת כלב, دائ' בחמצ לא היה צרייך לזה. והנה הרמב"ם לומד שאין נ"מ בין שאור לחמצ לעניין הדין, וכיון דעתם הדין במידי דלאו אכילה נבלה שאינה ראוייה לגר קרויה נבלה ואנו צריכים שיפסל מאכילת כלב, ורק גבי חמץ הדין הוא שאם אינו ראוי לאכילת אדם הרי זה מותר לקיימו בפתח מפני שיש חסר „צורת חמץ“, כלומר עצימות מה שיעשה צורה לחמצ, וכן שביארנו שצרייך לזה ראוי לאכילה, אבל צורת השאור, כאמור דין השאור, הוא שיכול לחמצ עיסות אחרות, א"כ פט שעיפשה כיון שרatoi לחמצ בה עיסות אחרות, הרי יש בו „צורת השאור“, וא"כ אף שאינו ראוי לאכילת אדם עדיין צרייך לבער, אבל אם נפסלה מאכילת כלב גם בשאור מותר. והתוספתא מיירתי רק באינו ראוי לאכילת אדם ומשו"ה חייב לבער. ולהרמב"ם, חמץ ושאור

לא בדיניהם הם חלקים אלא בגדריהם, מה הוא חמץ ומה הוא שאור. אבל הראב"ד לא יכול לפרש בפתח שנפסלה מאכילת אדם, דא"כ גם بلا ראוי לחם עביה עיסות אחרות היה צריך לבער דכיון דכבר היה חמץ לא נפקע מעלייה הדין חמץ, כמו"ש לשיטתו. ומוכרכה לפרש דאפילו בנפסל מאכילת כלב, אם ראוי לחם עביה עיסות אחרות, כלומר שיש בה דין שאור, צריך לבער.

ובגמר ריש ביצה דף ז' ע"ב, בית שמאי אומרים שאור בכוית ו חמץ בכוכחתה, ובית הלל אומרים זה וזה בכוית. ופרש שם, טעמי יהו דבר"ש לכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ואנא אמין וא מה חמץ שאין חימצוץ קשה בכוית, שאור שחייב צוץ קשה לא כל שכן, לומר לך שייעורו של זה לא בשיעורו של זה. וב"ה, אי כתיב חמץ זהה אמין משום דראוי לאכילה אבל שאור אינו ראוי לאכילה לא, עיי"ש. והנה הרמב"ם יפרש שאור אינו ראוי לאכילה אדם, אף שבכל שאור מקודם שנעשה חימצוץ קשה היה חמץ והיה Choi לאכילת אדם, אבל מכיוון שנעשה חימצוץ קשה ונעשה אינו ראוי לאכילה פקעה ממנו דין חמץ. לפיכך כתוב רחמנא דין השאור, והוא גדר מיוחד, מה שרואוי לחם עביה עיסות אחרות, וזה הוא הרואוי שלו ואין צורך ראוי לאכילה, אבל אי נפסל מאכילת כלב גם דין השאור לית בית, שהו דין בכל האיסורים. אבל הראב"ד לא יכול לפרש דשורר הוא רק אינו ראוי לאכילת אדם, דא"כ היה צריך לבער גם מדין חמץ, אף שעכשו אינו ראוי לאכילה, כיוון שמקודם שנעשה שאור היה עליו דין חמץ שוב לא פקעה, כמו"ש לשיטתו, ומוכרכה לפרש שבשאור השמיינו הכתוב דין מיוחד, מה שאין כן בכל האיסורים, שאפילו אינו ראוי לאכילת כלב ג"כ חייב.